

Managementsamenvatting

Een selectie uit de Monitor Sport en corona V – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger – Managementsamenvatting

Dit document bevat de managementsamenvatting van de Monitor Sport en corona V - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in een beknopte samenvatting van de gevolgen van de coronamaatregelen op de sportsector. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona V, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona V

In de Monitor Sport en corona V worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2022 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds het najaar van 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste vier uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste vier monitoren Sport en corona¹²³⁴ zijn in respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020, juni 2021 en november 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

³ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona III. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

⁴ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona IV. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

Managementsamenvatting

In de Monitor Sport en corona bieden we inzicht in de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. Dit rapport is de vijfde Monitor Sport en corona. De eerste vier Monitoren Sport en corona zijn in respectievelijk juli 2020, november 2020, juni 2021 en november 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

Hoe staat de sportsector ervoor?

De sportsector heeft afgelopen jaar met flinke beperkende maatregelen te maken gehad. Begin 2022 verkeerde het land in een volledige lockdown. Het moge duidelijk zijn dat de sportsector lange tijd onder het coronavirus heeft geleden en dat de gevolgen omvangrijk zijn. In de vorige Monitor Sport en corona constateerden we dat de gevolgen van de coronacrisis in alle deelsectoren van de sportsector voelbaar zijn, zij het in verschillende mate en op verschillende manieren. De sportsector toonde zich veerkrachtig, mede dankzij de steunmaatregelen van de overheid. Die constatering blijkt een jaar later nog altijd te gelden.

Tegelijkertijd heeft de sportsector met tal van uitdagingen te maken. Waar de financiële impact van de coronacrisis voor sportverenigingen nog lijkt mee te vallen, hebben verenigingen grote zorgen over daling van het aantal leden en vrijwilligers. Dat brengt het toekomstperspectief van verenigingen die hiermee te maken hebben in gevaar. Duidelijke verschillen zijn zichtbaar tussen de binnen- en buitensport. Waar aanbieders van buitensporten zoals golf en paardensport zelfs sterker uit de coronacrisis komen, hebben verenigingen en ondernemers van binnensport te maken met een afname in het klanten- en ledenbestand. Met in het geval van de ondernemers een lagere omzet en hogere schuldenlast tot gevolg.

Doordat Nederlanders minder en anders zijn gaan sporten en bewegen, is de sportvraag verschoven of weggevallen. De coronacrisis heeft trends die al gaande waren versneld en de kloof tussen verschillende groepen vergroot. Het 'traditionele' sporten in team- en competitieverband, zeker binnen, staat onder druk, net als de organisatie van dat aanbod door vrijwilligers. De groei zit in flexibelere en individuelere vormen van sportbeoefening, buiten, vanuit een gezondheids- of recreatief motief. De sportvraag lijkt daarmee structureel te veranderen, met verregaande en uiteenlopende gevolgen voor verschillende typen sportaanbieders.

Een na-ijleffect van de coronacrisis is de krapte op de arbeidsmarkt. In diverse deelsectoren van de sportsector is sprake van een personeelstekort. Zo kunnen de sportondernemers de personeelstekorten die in of na de coronatijd zijn ontstaan niet of nauwelijks inlopen en is in de evenementensector minder personeel beschikbaar dan voor de coronacrisis, terwijl er de wens is om uitgestelde evenementen 'in te halen'.

Daarnaast zijn de inflatie en stijgende energieprijzen goed voelbaar in de sportsector. Dit raakt zowel sportverenigingen en sportondernemers als evenementenorganisatoren. Voor sportaanbieders zoals zwembaden is vooralsnog onduidelijk of ze voldoende zullen worden gecompenseerd voor de stijgende energieprijzen en hoge inflatie.

- managementsamenvatting gaat verder op de volgende pagina -

Financiële gevolgen voor de sport

In de vorige Monitor Sport en corona schatten we dat de nettoschade van de coronacrisis voor de breedtesport in 2020 op 452 miljoen euro. Voor 2021 hebben we een dergelijke nettoschadeberekening niet gedaan, maar het ligt niet voor de hand dat de schade over 2020 in 2021 is ingelopen. Net als in 2020 heeft de sportsector in 2021 het nodige aan financiële steun nodig gehad om de coronacrisis door te komen.

De deelsectoren zijn niet in dezelfde mate financieel geraakt door de coronacrisis. Waar enkele sporttakken en typen ondernemers (vooral buitensporten) duidelijk profiteren van de crisis, raken andere (vooral binnensporten) in financiële problemen. Verschillende organisaties in de sport hebben nog te maken met uitgestelde belastingbetalingen en moeten mogelijk ontvangen coronasteun terugbetalen. Dit kan voor financieel zwaar weer zorgen, zeker voor organisaties die hebben moeten interen op het eigen vermogen. Desondanks zijn er vooralsnog en voor de korte termijn geen signalen dat het aantal faillissementen in de sport toeneemt. Wel nam in de eerste helft van 2022 het aantal bedrijfsopheffingen toe.

Al met al zien we dat met name ondernemende sportaanbieders hard geraakt werden. Ook sportverenigingen en ondersteunende organisaties leden omzetverlies (met name in 2020), maar zij konden een groot deel compenseren via kostenbesparingen en uitgekeerde steun. Voor de steunmaatregelen kwamen ondernemers niet altijd in aanmerking, waardoor daar de grootste gaten ontstonden.

De mogelijkheid om nieuwe financiële klappen op te vangen is aanmerkelijk kleiner dan voor de coronacrisis. De diverse groepen sportaanbieders hebben hun reserves moeten aanspreken en/of betalingen uitgesteld. In de sector zijn over het algemeen veel minder (financiële) buffers dan begin 2020. Zelfs als dit het einde blijkt van de coronacrisis én de sportdeelname binnen afzienbare termijn weer op het niveau is van voor de coronaperiode, hebben de sportaanbieders nog altijd te maken met de inflatie, stijgende energieprijzen en problemen bij de werving van personeel. Dit drukt de komende jaren het resultaat en beperkt de mogelijkheden tot reserveren en investeren. De resultaten zullen verder onder druk komen te staan als de sporters niet terugkomen en als de maatregelen (tijdelijk) terugkeren. Een nieuwe lockdown zou directe gevolgen hebben voor het voortbestaan van sportaanbieders die het nu al zwaar hebben.

Wat leren we van de coronacrisis?

Nu het coronavirus niet meer zo'n groot onderdeel van ons leven uitmaakt, is het een goed moment om terug te blikken en te kijken welke lessen we kunnen leren van de coronacrisis:

- Helderheid en zekerheid over de coronamaatregelen zijn zeer gewenst, zowel bij de sportaanbieders als bij de sporters. De sportsector heeft te maken gehad met gedifferentieerd coronabeleid waarin uitzonderingen bestonden voor doelgroepen en typen sporten. Voor een goede relatie en wederzijds vertrouwen tussen de overheid en de sportsector zijn helderheid en zekerheid van belang.

- managementsamenvatting gaat verder op de volgende pagina -

- *vervolg managementsamenvatting* -

- Het belang van elkaar kunnen vinden en snel met elkaar kunnen schakelen heeft zich bewezen. Er kon relatief snel informatie worden uitgewisseld, problemen worden besproken en beleidsopties worden verkend. De (samenwerking in de) ondersteuningsstructuur heeft goed gewerkt bij het opstellen van protocollen en routekaarten en het uitrollen van de steunmaatregelen, ook al was dat lang niet altijd een makkelijke taak.
- Tijdens de coronacrisis is veelvuldig gebruik gemaakt van beschikbare data. Data kunnen bijdragen aan onderbouwd beleid dat wordt ingezet waar dat het meest nodig is. Het biedt inzichten en kennis en maakt het daarmee mogelijk gericht maatregelen te nemen en de juiste proportie ervan te bepalen. De coronacrisis heeft maar weer eens benadrukt hoe belangrijk en behulpzaam goede en betrouwbare data zijn. We moeten ons gezamenlijk blijven inzetten voor een goede data-infrastructuur. Door te blijven investeren in een goede dataverzameling kunnen we bij een volgende crisis sneller een reële schatting maken van de (financiële) gevolgen en passen nieuwe steunmaatregelen beter bij de (financiële) behoeften.
- In alle vijf de uitgaven van deze monitor hebben we geconstateerd dat de kwetsbare doelgroepen het hardst geraakt zijn door de coronacrisis. De kloof tussen verschillende groepen is toegenomen. Daarnaast zijn tijdens de coronacrisis nieuwe kwetsbaarheden ontstaan. Een belangrijke les is om oog te hebben voor kwetsbare groepen. Te denken valt aan specifiek beleid dat zich op deze doelgroepen richt.
- Mensen ontwikkelen in een crisisperiode nieuwe gedragspatronen. We zien dat mensen minder en anders zijn gaan sporten en bewegen en dat de ‘beweegarmoede’ is toegenomen. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de (mentale) gezondheid van de bevolking, maar raakt ook de sportaanbieders sterk. Leden of klanten die niet terugkomen versterken de (financiële) problemen die tijdens de coronacrisis zijn ontstaan. Daarmee is deze gedragsverandering een van de na-ijleffecten van de coronacrisis. Het is een grote uitdaging en belangrijk aandachtspunt hoe we mensen hun oude gedragspatronen weer op kunnen laten pakken. De les die we hieruit kunnen trekken is dat we misschien iets voorzichtiger moeten zijn met mensen uit hun ‘beweegritme’ halen, omdat het niet vanzelfsprekend blijkt dat mensen terugveren naar hun oude beweegritme als de beperkingen verdwenen zijn.
- Nu er geen coronamaatregelen gelden, zou de sportsector na moeten denken over wat ze moeten doen tijdens een nieuwe lockdown of vergelijkbare crisis. De binnensport zou na kunnen denken over hoe zij hun sport buiten kunnen organiseren en wat zij daarvoor nodig hebben van zichzelf, de sporters en de (lokale) overheid. Niet alleen sportaanbieders moeten hierover nadenken, maar ook overheden. Zo kan in het accommodatiebeleid rekening gehouden worden met het verplaatsen van sporten van binnen naar buiten of kan de regelgeving zo ingericht worden dat het makkelijker is sportparken voor andere gebruikers open te stellen. Meer in het algemeen moet nagedacht worden over innovatieve oplossingen in tijden van sterke beperkingen om het reactievermogen van de sportsector in een nieuwe (corona)crisis te vergroten. Hier kunnen sporters, sportverenigingen en ondernemers in de sport baat bij hebben.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl